

Дзвоник

№ 176

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 14 рік видання, грудень, 2021 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 176, 2021 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Adresa redakției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

УВАГА

всім читачам, дописувачам
та кореспондентам
журналу «Дзвоник»!

Наша електронна пошта змінилася.

Пишіть нам за новою електронною
адресою: clopotel@uur.ro

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

На обкладинці витинанка Олесі Вакуленко

«Тиха ніч, свята ніч...»

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Анатолій КАЧАН

Крихти хліба

З лісосмуг, де свищують сніговиці,
Де не стало корму і тепла,
Перебрались лагідні синиці
У садки до нашого села.

В завірюху, ожеледь, морози
Стукають синиці у вікно,
З горобцями ділять на дорозі
Крихту хліба мерзлу і зерно.

Пригощав пташок я з годівниці
І почав нарешті відчувать,
Що для когось крихта – це дрібниця,
А для пташки – жить чи замерзати.

Петро СИНГАЇВСЬКИЙ

Ялинка

Де й поділись заметілі
Із морозами й вітрами,
Лиш тумани сніжно-білі
Ходять-бродять вечорами.

Понад лугом, понад ланом,
Біля тину, біля хати...
А ялинка за туманом -
Як ведмедик волохатий.

Ніби вибігла із гаю
Й зупинилась на узгір'ї –
І чекає-виглядає,
Чи не йдуть за нею звірі.

Вітаємо усіх наших читачів із Різдвом Христовим та Новим 2022 роком!

Іван ФРАНКО

Зима. Різдво

Ми ялинку прикрашали,
З кухні пахли пироги.
Свічечки на гілки стали
Аж до зіроньки з фольги!

Сніг пушинками кружляє,
Біле міряє шитво.
Раз на рік таке буває:
Свято! Сніг! Зима! Різдво!

Аделя ГРИГОРУК

Йшов мороз

Йшов мороз здалека до села.
Дивиться, а снігу ще нема,
Ще дзвенять струмочки,
Ще шумлять листочки.
Де ж це забарилася зима?

Кличе мороз зиму, та дарма –
Озивається у відповідь луна.
А зими не чути.
Як же йому бути?
Вже Різдво надходить, а її нема.

Трудиться він сам, що має сил:
Срібним інеєм дерева притрусив,
Вбрав у лід струмочки,
Спати вклав листочки,
Паморозцю шибки прикрасив.

І от саме в переддень Різдва
Десь з-за лісу обізвалася зима:

– Чи ви мене ждали?
Чи не виглядали?
Я уже прийшла – і не сама.

Снігу білого насипала кругом
І вітри пустила напролом,
Стука в кожну хату
Завія хвостата.
Люди ж усміхаються:
– З Різдвом!

Ганна МАКСИМОВИЧ

Коляда

Біла віхола крутилась,
Снігом віяла, мела,
Біля річки зупинилась
І спочити прилягла.

Стало гарно, мов у казці,
Скрізь білесенький сніжок.
В темній свиточці зірчастій
Вийшов вечір на лужок.

Прислухається до тиші,
Поглядає в далечинь,
На шибках рядочки пише
Стародавніх ворожінь.

Раптом тиша сколихнулась,
Задзвенів веселий сміх,
Стоголоса відгукнулась
Коляда для нас усіх.

І для кожної родини,
І до кожного двора.
Всім щасливої години!
Всім здоров'я і добра!

Оксана ІВАНЕНКО

Маленьким про великого Тараса

(Продовження з попереднього числа)

Х

Тарас Шевченко мріяв про той час, коли всі діти вчитимуться, ростимуть на волі. Він завжди закликав, щоб усі вчилися:

*Учіться, брати мої,
Думайте, читайте.
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь!*

Вже незадовго до своєї смерті він склав для дітей буквар українською мовою, щоб був він зрозумілий дітям селян на рідній Україні. І починався той буквар словами:

*Чи є лучче, краще в світі,
Як укупі жити?*

Він мріяв про той час, коли на світі не буде неправди, лиха, воєн:

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі.*

Перед смертю він просив своїх друзів, щоб поховали його на Україні, над Дніпром, як писав він у своєму «Заповіті»:

*Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій...*

Так і зробили.

Поки були царі, вони забороняли співати пісні Тараса Шевченка, влаштовувати свята на честь Кобзаря, навіть арештовували за це.

Бо всі, хто боровся за волю народу, любили твори Тараса Шевченка, пам'ятали його.

А тепер... читають його твори, його «Кобзар», співають його пісні, шанують його пам'ять.

* * *

Я слухала уважно діда, і для мене Тарас Шевченко був уже близькою, рідною людиною.

Незабаром я пішла вчитися до школи. Напровесні вчителька нам сказала:

– У березні буде шевченківське свято. Давайте готуватись.

Вивчимо вірші Тараса Григоровича Шевченка, його пісні.

Я сказала, що я знаю «Садок вишневий».

– От і добре. Ти й прочитаєш.

На свято я прийшла з дідом. Він ішов такий урочистий, задоволений.

– Дочекався, – сказав, – свято Кобзаря по всіх усядах вільно справляють.

Всі дівчатка були в українських вишиваних сорочках і з віночками і стрічками на голові. Ми казали і співали вірші Тараса Шевченка, а на кінець усі-усі учні школи, – і молодші, і старші, і всі учителі, і директор, і батьки, які прийшли на свято, і мій дідусь, – усі встали і співали «Заповіт»:

*І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.*

А посередині сцени стояв у квітах великий портрет Тараса Григоровича Шевченка. Він дивився ласкаво-ласкаво, наче він був з нами насправді і радів, що тепер усім дітям добре, і ми справді були як одна сім'я.

КІНЕЦЬ

Марія ХАТКІНА

Буквар

для дошкільнят і дбайливих батьків

Г г

Гусак

Гусак пишався:
Гусенята –
Такі гарнесенькі хлоп'ята!
Так воду люблять! Молодці!
Всі від народження плавці!

Г г

Гава

Походжає ганком гава,
Гордовита, наче пава.
Г- Га, га, га, – гусак гелгоче,
гаву геть прогнати хоче.

Як гелгоче гусак?
ГА ГУ ГІ ГО

Прочитай склади. З яких складів
можна скласти назви птахів?

ВА ІА ВУ ГУ НА СО

Прочитай ці назви:

СО-ВА
ІА-ВА

И и

И – в абетці дивне диво,

И – це літера важлива.
Слів вона не починає.
А вагу велику має.
Подивись:

Надворі – кіт.
Подивись:
У морі – кит.

Сі! Сі! Сі! –
Кожен знає ноту «сі».

Си! Си! Си! –
Може, сиру ти з'їси?

Мі! Мі! Мі! –
Ми вивчаєм ноту «мі».

Ми! Ми! Ми! –
Ти і я – це разом ми.

Ни! Ни! Ни! –
Йшли по вулиці слони.

Ні! Ні! Ні! –
Це приснилося мені.

Запам'ятай слова, що почи-
наються зі складів:

МИ
миша
мило
мито

МІ

місяць
міліція
місто

Румунські класики - дітям

Іоан СЛАВІЧ

Загадковий плід

Початок у попередньому числі

Перед тим, як піти, вона дала йому дзеркало і сказала:

– Коли хочеш знати, що я роблю, подивись у це дзеркало й побачиш у ньому мене.

Опісля, попрощавшись одне з одним, він вирушив на полювання. Та, зробивши лише кілька сотень кроків, побачив гінця, який біг до нього сказати, що Лія передає йому не занапащати дичину й застрелити лише двох зайців.

Йдучи все далі й далі, він угледів ліс із золотими деревами, а по лісу бігало стадо тварин із золотою шерстю, але жодного зайця там не було. Поки він ішов тим лісом далі, перед ним пробігло ще одне стадо, але і в ньому не було жодного зайця. І знову пішов він далі, поки не натрапив на третє стадо, проте в ньому був лише один заєць. Він спершу натягнув лук і – раз, два, три! – уклав його на землю.

Проте він мав принести Лії двох зайців. Тож він пішов уперед, щоб уполювати ще одного.

Ідучи так, спочатку по дорозі, а потім по стежці і врешті-решт по стежинках, він заблукав і не знав, куди йому йти.

Тоді він дістав дзеркальце і подивився в нього. І одразу ж побачив Лію, яка зробила йому знак повертати направо.

І він пішов, і все йшов – годину, дві, три. Вже чотири години йшов він, не зупиняючись, аж поки побачив ціле стадо зайців.

Він розгубився. Йому залишилося вполювати одного зайця, лише одного. А їх було сила-силенна, один біля одного. Він же, не будучи вправним мисливцем, боявся, що вистріливши в одного, раптом уб'є декількох.

Тож він став чекати і так довго чекав, що урвався йому терпець і він вистрілив, поваливши трьох зайців.

Йому було шкода, що він не зміг дотриматися слова, даного своїй дорогій дружині, та не залишалося нічого іншого, як повернутися додому. Незабаром на шляху йому зустрівся здоровань – справжній велетень.

– І не соромно тобі, що застрілив двох моїх зайців? – запитав його той чоловік, який був господарем маєтку, де заблукав Данчу.

Тобто, лише один із трьох зайців належав Лії.

– Давай мірятися силами! – вів далі власник тих двох зайців, який був сердитим і тому, бо хотів, щоб Лія обрала його за чоловіка.

Данчу почав тремтіти від страху. Він не відчував себе достатньо сильним, щоб мірятися силами з подібним здорованем. Він узяв у руки лук і натягнув його. Другий теж був готовий стріляти, але було вже надто пізно, бо Данчу вже уклав його на землю.

Потім він подався додому. Лію охопив жаж, коли вона побачила, що він приніс чотирьох зайців.

– Ой, лишенько! – вигукнула вона. – Навіщо ти вбив і тих двох зайців? Якщо їх господар дізнається, умить тебе вб'є.

– Не хвилюйся про це! – відповів їй циган. – Я вирішив з ним це діло. Проте хотів би дещо тебе запитати, якщо твоя ласка мені відповісти.

– Хіба я можу не відповісти? – промовила вона. – Гадаю, ми з тобою нічого не приховуємо одне від одного.

– Скажи мені, будь ласка, які плоди у цього дерева? – запитав її Данчу.

– Це все, що ти хочеш мене запитати? – відповіла Лія. – Чому б я мала не сказати тобі про це? Я тобі дам навіть з'їсти ці плоди, скільки забажаєш.

Вона швидко покликала одну зі своїх служниць і наказала їй принести десять плодів з того дерева.

Служниця залізла на дерево. А те дерево мало три види плодів: золоті яблука, золоті груші й золоті сливи. Служниця не знала, яких плодів узяти чотири, бо ж беручи по три з кожного, було лише дев'ять плодів. Врешті-решт вона вирішила взяти чотири сливи, бо сливи були меншими за яблука. Так вона й зробила й віднесла їх Лії, яка віддала плоди чоловікові.

– У мене є невелика справа на землі, – сказав той.

– Якщо так, – відповіла Лія, – ти можеш негайно спуститися вниз.

Потім вона наказала швидко зробити гойдалку, яка опуститься до землі, і посадила на неї свого чоловіка. У ту ж мить Данчу дістався землі із плодами, які тримав у кишені, і відніс їх цареві.

Не хотів цар віддавати йому свою дочку, але тепер, побачивши його таким вродливим, віддав. Проте царева дочка не хотіла брати його за чоловіка, боючись, щоб він знову не став таким, яким був колись. Та Данчу схопив її, підняв і поніс до своєї матері, яку потім попросив піти з ним і повів до того високого дерева.

Прийшовши туди, він гукнув «раз» – і гойдалка опустилася. Усі троє – він, мати та царська дочка – посідали в неї. І коли він знову сказав «раз» – гойдалка піднялася вгору.

– Не хотіла ти мене любити – не люблю тебе і я! – сказав він царівні й штовхнув її, щоб та упала на землю.

Вона падала три дні і три ночі поспіль, а коли долетіла до землі, то не залишилося від неї нічого цілого, окрім голови, яку одна зі слуг віднесла царю.

– Боже святий! – нарікав цар. – Хто змусив мене не віддавати добровільно мою дочку?

Коли цар так нарікав, перед ним раптом постав циган, який теж каявся у вчинку, скоєному у хвилину гніву.

– Зараз ти був би готовим віддати мені добровільно свою дочку?

– Я не тільки охоче віддав би її тобі, – відповів цар, – а й дав би в придачу половину свого царства, якби моя дочка була живою.

Данчу пішов до матері й розповів їй, що сказав цар.

– Дивись, – сказала вона, – я дам тобі коробочку з чарівним порошком. Якщо посипати цим порошком обличчя мертвої, вона оживе, і тіло відновиться і стане ще кращим, ніж було колись.

Данчу побіг до царя, попросив у нього голову мертвої дочки й посипав її порошком, як сказала його мати. Оразу ж тіло дівчини почало відновлюватися частинка за частинкою і вона заговорила. Цар із задоволенням віддав би її зараз цигану, але той не захотів її брати.

– Живи щасливо зі своєю дочкою, – сказав він цареві, – бо я знайшов собі іншу дружину.

Тоді він покликав свою матір і пішов з нею до дерева. Посідали вони в гойдалку і миттю піднялися до Лії, Феї Фей із Царства Сонць, яка зустріла їх із великою радістю. Потім він побудував для своєї матері прекрасний палац і сказав їй:

– Якщо ти скучиш за мною, надішли вісточку служницею і за мить ми з дружиною будемо у тебе.

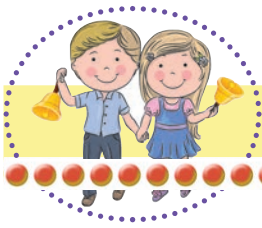
Потім пішов він додому і влаштували вони велике весілля. Лія хотіла запросити й царя, але циган не погодився сідати за стіл з тим, хто замислював обдурити його. Тож запросили на весілля мишу, яка наїлася від пуза.

І я там гуляв, з ними вино попивав, а потім пішов, залишивши їх у щасті, яке не закінчилося й донині, якщо раптом вони не помирали.

КІНЕЦЬ

Переклад з рум. Міхаєли Гербіл, Людмили Дорош

Ярослава ШТЕЛЯК

Осінник та Королева Лісу

Колись старі люди розказували, що десь там, у темному лісі, живе дід Осінник. Він спить на сухому листі, сторожко прислуховується до пташиного співу та щось бурмоче собі під ніс. Коли він чує сумну журавлину пісню – курли, курли – то підводиться і каже:

– Прийшла моя пора! Вже відлітають до теплого краю журавлі.

І сивий дід Осінник у сірому дощовику виходить з лісу і вся природа, дивлячись на нього, відразу починає сумувати. Коли він співає або бурмоче, його борода починає рости. Вона легенько розвівається за вітром та перетворюється на сірий і пухнастий осінній туман. Куди не піде дід Осінник, там листя починає змінювати свої кольори і опадати. Цей дід кожної осені повертається до лісу.

Важко повірити, але колись дід Осінник був молодим, гарним царевичем, який мріяв одружитися з Королевою Лісу. Ще змолodu залишився він один у цьому світі: без батька, без матері, без братів чи сестер. Його батьки померли від старості і залишився він сам правити царством. Полюбляв хлопець ходити на полювання рано вранці або під вечір. Одного такого разу він і зустрів нашу королеву. Майже кожного дня вони зустрічалися і він дарував їй чудові лісові квіти. А восени він фарбував для неї листя. Вони ставали червоними, рожевими, золотими або кольору міді.

Так минав час і одного разу наш парубок відкрився Королеві Лісу – він зізнався, що закоханий в неї і хоче її посватати.

– Стань моєю нареченою, – казав він. – Я для тебе пофарбую весь світ в найяскравіші кольори! Я подарую тобі усі пори року! Тільки не відмов мені.

– Я згоджуся, якщо ти виповниш моє бажання, – відповіла Королева Лісу. – Зроби так, щоб улітку були і сонце, і дощик!

Царевич подумав і велів сонечку сяяти на небі весь день. А коли йому захочеться відпочити, то воно закликало хмаринки, які затуляли його і поливали землю водою.

– Тепер вийдеш за мене? – запитав він схвилювано.

– Будь ласка, – сказала королева, – виповни ще одне моє бажання! Нехай навесні почне відходити холодна і сувора зима. А замість неї нехай приходить тепла пора – нехай зеленіють луги й дерева, нехай птахи повертаються із теплих країв і заселяють свої гнізда!

Царевич виконав і це бажання та з нетерпінням чекав, коли Королева Лісу згодиться з ним одружитися. Але вона була зачарована красою свого лісу, який тепер дивував яскравістю, як ніколи раніше. Та захотілося дівчині зробити свій ліс ще гарнішим, нечувано красивим. Царевич зустрівся з Королевою Лісу під вечір, а вона й каже:

– Я погоджуся стати твоєю дружиною, якщо ти виповниш моє останнє бажання! Я хочу, – каже вона, – щоб зима заворожила усе кругом і пофарбувала природу білим кольором та прикрасила небаченими взорами!

Царевич, не довго думаючи, наказав зробити так, як забажала його кохана. Умить зима пофарбувала яскравим білим кольором усе навкруг. Але з незвичною білизнаю зими прийшов і пронизливий холод. Сильні морози заморозили усе живе в лісі. Тварини, птахи і комахи шукали рятунку і ховалися, де і як могли. Тільки Королеву Лісу не зміг ніхто врятувати. Її так захопили вичурні розписи на воді, скупчення сніжинок на деревах, кущах та травах, що вона і не подумала кудись утікати чи ховатися. Королева Лісу перетворилася на вірчасте мереживо, що покрило собою землю. Тепер вона стала частиною свого лісу, частиною природи.

А царевич з розпачу та горя перетворився на старенького і сивого чоловічка-Осінника з довгою бородою. Кожної осені він згадував про свою наречену – Королеву Лісу. Для неї він фарбував листя дерев і кущів у лісах та гаях – все надіявся на її повернення. Час від часу він лягав на землю і прислухався, чи зі зміною пори року не відродиться Королева Лісу і чи не почує він її кроки. Але поки що цього не сталося...

●● Славетні українці ●●

Микола Леонтович

Це ім'я можна часто почути у передсвятковий період, бо Микола Леонтович є автором широко-відомої обробки української різдвяної колядки «Щедрик». Цей твір у 1936 році було перекладено на англійську мову і під назвою «*Carol of the Bells*» він підкорив увесь світ, став святковим хітом. Леонтович відомий і як хоровий диригент, педагог та збирач музикального фольклору. Без творчості цього класика зараз неможливо собі уявити різноманіття сучасного хорового мистецтва як в Україні, так і за її межами.

Микола Дмитрович народився 1 грудня 1877 року в Подільській губернії (сьогодні Вінничина) в багатодітній сім'ї сільського священика. Його батько грав на декількох інструментах, а мати мала чудовий голос і любила співати. Не дивно, що Микола змалку, як і його брати та сестри, полюбив пісні і захоплювався їх виконанням. Продовжуючи сімейну традицію, він мав стати духовною особою. А відтак 1892 року Леонтович вступив до Подільської духовної семінарії. Там він опанував скрипку, фортепіано, деякі духові інструменти. Беручи за взірць обробки М. Лисенка, які були в той час дуже популярними, молодий семінарист почав обробляти народні мелодії, які він сам збирав і записував. Йому нерідко випадало керувати хором семінаристів, які і стали першими виконавцями його обробок народних пісень.

По закінченню духовної семінарії Леонтович вирішив працювати вчителем у сільських школах і водночас самотужки удосконалювати свою музичну освіту. Йому вдається скласти при Петербурзькій придворній капелі іспити на звання керівника церковного хору. На весні 1908 року М. Леонтович повернувся на рідне Поділля і став учителем співів у Тульчині. Це найбільш плідний період у його творчості. У той час він створив багато хорових обробок, зокрема славнозвісний «Щедрик», а також «Піють півні», «Мала мати одну дочку», «Дударик», «Ой зійшла зоря» та інші.

Перший збірник пісень з Поділля Леонтович видав 1901 року. А 1903 року вийшов другий

збірник пісень з посвятою М. Лисенкові. Але широке визнання композитор отримав тільки у 1916 році. Тоді, разом з хором Київського університету, він виконує свою обробку «Щедрика». Ця хорова мініатюра породила надзвичайне зацікавлення до його праць, стала початком його всесвітнього визнання. У жовтні 1921 року її було вперше виконано і в престижній концертній залі Карнегі-Хол, що в Нью-Йорку. З часом англійська версія цієї не складної колядки стала символом Різдва у США.

Після проголошення Україною незалежності 1918 року М. Леонтовича запрошують до Києва. Там він працює інспектором музичного відділу Народного комісаріату освіти, викладає, займається укладанням педагогічних посібників. Та вже в кінці 1919 через політичні зміни в державі він полишає Київ і знову повертається до Тульчини. Тут він засновує першу музичну школу, викладає там та продовжує творчу працю. У січні 1921 року Леонтович перебував у свого батька в гостях. На світанку 23 січня у рамках акцій червоного терору композитора було вбито на очах родини.

1 лютого 1921 в Києві з нагоди дев'яти днів по смерті митця зібралася велика громада діячів культури, професорів і студентів. Вони упорядили Комітет пам'яті М. Леонтовичу, відомий потім як *Всеукраїнське музичне товариство ім. М. Леонтовича*. Під його егідою до 1928 року розвивалась українська музична культура.

Сьогодні ім'я Леонтовича носять вітчизняні музичні колективи та навчальні заклади, вулиці в багатьох українських містах. 2002 року до 125-річчя з дня народження композитора «Укрпошта» випустила марку «Микола Леонтович». 2016 року Національний банк України ввів в обіг срібну ювілейну монету «Щедрик» номіналом 20 гривень, присвячену 100-річчю першого виконання цього твору.

Підготувала Ольга Сенишин

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусопаса

частина III

22. Як Панас Гусопас Мамунам казок розказував

Попрощавшись із Лісовиком, Панас Гусопас вийшов з лісу на широку полонину, де молодий вівчар випасав отару овець, грав на сопілці, а час від часу, зупиняючись, співав:

*«Ой ширіка полонина,
ширіка, ширіка,
ай не пас бих на ній вівці,
якби не Маріка...»*

*Ой, якби не Маріка,
її червоні лиця,
не носив бих за чересом
солодкі яблиця...»*

– Слава Ісусу Христу! –
вклонився Панас.

– Слава навіки Господу! –
відповів здивований вівчар.

Далі дивились один на одного здивовані: Панас на вівчаря, що випасає овець на такій глухій полонині, де, мабуть, людська нога до тих пір не ступала. А вівчар на Панаса, що вийшов живим з лісу, в якому господарює Полісун.

– Ти звідти? – запитав вівчар.

– Так, звідти, – відповів Панас.

– І не зустрічав його?

– Кого?

– Як кого... Полісуна...

– А, Полісуна... Зустрічав, зустрічав, веселенький дідок... Ми погомоніли і пообідали разом...

– Ага... То як для кого... – відповів вівчар.

– Мабуть, так воно і є.

– А тепер куди з Богом?

– Та ось вперед, крізь той ліс, а далі...

– В той ліс не ступай!... – промовив перелякано вівчар.

– Чому, що в тому лісі? – здивувався Панас.

– Там живуть Мамуни!

– Хто?

– Мамуни, Лісниці...

– Ну, і хто вони такі? – байдужим голосом запитав Панас.

– Йой, та це ж богинки лісу – злі духи, які з'являються в образі дівчини. А як закохася в одну з них, то ти вже пропав на віки-віков!...

– А я й не збираюсь закохуватись в Мамуни...

– Йой, я теж так думав, але коли побачив їх, то закохався в одну з них і ось – більш не можу покинути цю полонину...

– Ось воно як!...

– Але і не плачесь на них, бо мої вівці пасуться по всіх полонинах і завжди повертаються, коли треба. А звірі не чіпляються

до них, бо бояться моєї Мамуни.

– То ти про неї співав?

– Так, її Марікою звати... Але ти не ходи туди!...

– Та піду, бо я такий зроду – сухе обійду і в болото потраплю...

– Ну, тоді йди, але як зустрінеш котрусь із Мамун, починай розповідати їй казку. Знаєш казки?

– Знаю, багато казок знаю, – відповів Панас і подався до лісу.

(Далі буде)

Як допомогти синичкам узимку

З настанням зимової суворої погоди птахам стає все важче прокормитися. Вони перебираються ближче до людей, розраховуючи знайти на подвір'ях більше їжі. Одним з таких птахів є синичка (румунською *pitigo*) – невеличка пташка з жовтою грудкою та чорним «галстуком», зеленуватою спинкою, яскраво-білими щічками та чорною шапочкою. У теплі пори року вона харчується всілякими дрібними комахами та лісовими шкідниками, яких ці пташечки дістають з-під кори дерев.

Пташенят дорослі особини вигодовують гусеницями та личинками. Тому синиць часто називають сани́тарами лісів. У холодний період синиці харчуються всіляким насінням дерев, чагарників та різними зерновими. Пізньої осені та з настанням заморозків для цих крихіток настає по справжньому важкий період. У цей час пташечки

можуть загинути від морозів і голоду. Саме тому вони потребують прикорму. Підживлення птахів може стати справжнім сімейним дозвіллям. Це чудова нагода прищепити дітям любов до природи та долучити їх до праці.

У першу чергу потрібно подумати про годівниці. Їх можна зробити з будь-чого: пластмасової пляшки, пакету з-під молока, дерева тощо. Існує досить багато варіантів як простих так і складних годівничок. Важливо, щоб вона давала пернатим якусь опору; мала дах, що буде оберігати їжу від дощу чи снігу; мала боки, які не дозволять корму випадати; була без гострих країв об які можна поранитися; мала достатньо простору для пташки проникнути всередину та не боятися закритого простору. Годівниці найкраще розмішувати на гілках дерев, але високо над землею, щоб гризуни та домашні вихованці не дісталися до корму та до птахів. Підживлення слід проводити до самої весни. Можна додавати в годівницю корм за розкладом, щоб синички та інші

пташечки привчилися до графіка. Дуже важливо не забувати, що птахів потрібно лише підгодовувати. Не варто давати пернатим дуже багато їжі, щоб птахи не втратили здатності добувати їжу самотійно.

Орнітологи – науковці, що вивчають поведінку птах – стверджують, що під суворою заборонаю не тільки для синиць, а й для всіх пернатих є: дріжджовий хліб, капуста, смажене насіння, горох, пшенична крупа, а також інші смажені, солодкі, гострі, солоні, молочні вироби. Пташкам потрібний різноманітний змішаний корм. Відмінним варіантом буде суміш різних зернових культур, моркви та білих сухарів. Можна їх пригостити і шматочками яблука, перлівкою, сирими горішками (грецькі, кедрові, мигдаль, арахіс), сушеними ягодами. Але одним з найулюбленіших ласощів для пташок є насіння:

гарбузове, соняшникове, лляне. Головна умова – давати їх сирими!

Крім того, синичкам можна давати крупи: пшоно, ячмінь, гречку. Вони обов'язково повинні даватися в сухому вигляді, а не вареному. Як не дивно, але рекомендується підкормлювати птахів салом. Виявляється воно дозволяє набрати синицям настільки необхідний жирковий прошарок для збереження тепла. Сало можна покласти як у годівницю, так і повісити на відкритому просторі на гілці або якомусь прутіку. Головне пам'ятати, що в жодному разі не можна давати птахам копчене, мариноване чи солоне сало.

Маленькі жвавенькі пташенята дуже кумедні й приносять багато теплих почуттів у наші душі просто своєю присутністю та перебуванням поблизу наших домів. Вартує їх припросити відвідувати нас частіше – і взимку, і літом. Це покращить наше самопочуття і принесе користь птахам та деревам.

Підготувала Ольга Сенишин

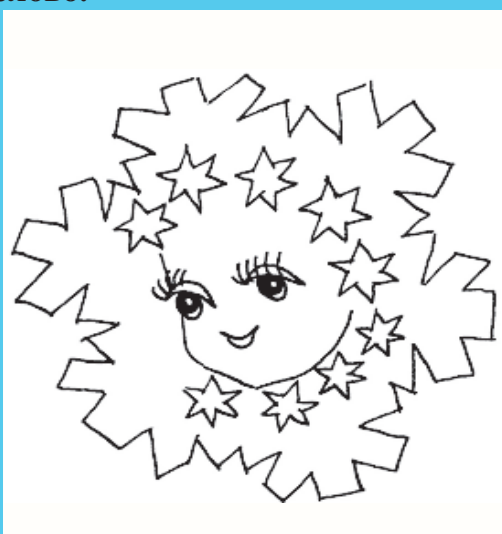
Тематична картка «Королева Зима»

1. Впізнайте ознаку зими:

Грудень тихо наступас,
Землю снігом посипас.
Подивись лишень сюди –
Та це ж зайчика сліди.

(Е. Коваленко)

2. Упорядкуйте літери і створіть слово.

а з м и

3. Упорядкуйте ялинкові прикраси та дізнайтесь назви зимових місяців.

гру-

сі-

лю-

-тий

-день

-чень

4. Розмалуйте зображення відповідними кольорами та назвіть зимові забави.

.....

.....

.....

5. Розпізнайте та назвіть зимові явища.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Довідка: мороз, сніг, віхола.

6. Напишіть назви за допомогою складів.

○ ○ ○

○ ○ ○

○ ○

○ ○

7. Складіть опис малюнка за поданими словами.

1. Зима, на, запанувала, землі.
2. Пухнастий, прикрасив, сніжок, природу.
3. Звірі, радіють, птахи, і.
4. Синички, на, задивилися, зайчика.
5. Зайчик, морквою, ласує, великою.

8. Фізкультхвилинка:

На дерева, на будинки,
Тихо падають сніжинки.
За вікном вони гуляють
У своїм танку кружляють
Хочуть в небо полетіти,
Та їх тут, чекають діти
Будуть з ними танцювати
Радю зиму зустрічати.

9. Конкурс «Опис Королеви Зими».

Переможцем стане той, хто назве найбільше слів, які характеризують зиму, та складе оригінальне речення про неї.

Рубрику підготувала вчителька початкових класів Анка Майданюк Штубіану

••• Вивчаємо англійську •••

1. Лист для Санти.

Саме час надсилати листа Санті. Вкажи свій вік, як ти поводи́в себе впродовж цього року, чого бажаєш понад усе та чим збираєшся поділитися із Санта Клаусом. Не забудь підписати свого листа та передати привіт тому, за ким дуже сумуєш.

Dear Santa,

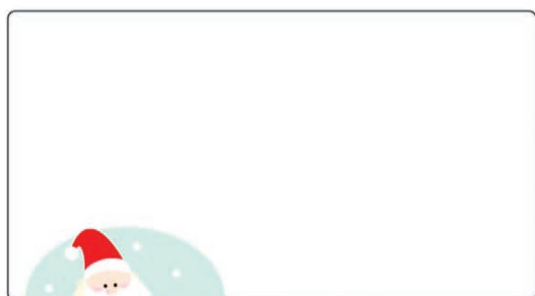
This Christmas, I am ____ years old.

This year, I have been... ☐ good all of the time
☐ good some of the time
☐ naughty (but nice!)

What I would like most this Christmas is...

_____ and _____

And I promise to leave out _____ for you!

Merry Christmas, Santa!

Love, _____

P.S. Please Say "Hi" to _____ for me!

2. Прочитай слова та переклади на українську ті, які тобі ще не знайомі.

Чи ти зможеш відшукати усі 20 слів?

Спробуй скласти речення з першими 5 словами.

candy cane,	holly,	Santa,
carols,	lights,	sleigh,
Christmas,	merry,	stocking,
December,	North Pole,	tree,
elves,	ornaments,	winter,
gingerbread,	presents,	wreath
jingle,	reindeer,	

3. Допоможи ельфам відшукати шлях до санчат Санта Клауса. Розпочни з літери «А» та йди за алфавітом.

Підготувала Ірина Савіна

? Відгадай ?

На столі багато страв,
Закінчили безліч справ,
Бо в кутку стоїть дідух,
Відчуваєм свята дух.
Гостей зустрічаємо,
Колядками вітаємо.

(Різдво)

Кутя, узвар і пампушки,
грибочки, голубці,
і риба, й борщик запашний...
Хто їв їх – молодці!
От ще б хтось взяв і підказав,
це ж скільки святвечірніх страв?

(Дівчата)

А підкажіть, малята,
як на Різдвяні свята
за звичаєм вітаються?

(Христос Родився)

А на Різдво в містах і селах
ватага ряджених весела
заходить зі звздою в хату,
щоб нам виставу показати.
І не потрібний інтернет,
щоб підказати – це ж...

(Вертеп)

Зроби своїми руками

Витинанка

Останнім часом багато хто відкриває для себе витончені картинки-витинанки, які наповнюють будинок атмосферою казки. Їх можна наклеювати на шибки, дзеркала і навіть стіни, прикріпити до люстри або зробити настінне панно. А їхнє виготовлення є легким і не зажадає якихось виняткових умінь. Потрібно трохи терпіння і такі інструменти та предмети: *папір для офісного друку; загострені ножиці з тонкими лезами; шматок фанери, обробна дошка або килимок для творчості; пінцет та пензлик; двосторонній скотч і клей.*

Виготовляємо витинанки в такій послідовності:

Крок 1. Роздрукуйте витинанки на папері або скористайтеся поданими нижче шаблонами.

Крок 2. Якщо вибраний варіант є симетричним, тоді його можна спочатку рівно зігнути навпіл, а потім обережно вирізати ножицями. А якщо вирізаєте складні несиметричні витинанки, то спочатку варто заштрихувати всі частини, які потрібно вирізати, простим олівцем. Для вирізання тонких деталей краще використовувати макетний ніж. Головне – не забудьте підкласти під листок паперу дощечку, щоб не подряпати стіл. Наприкінці акуратно відокремте вирізані частини пінцетом.

Крок 3. Якщо плануєте створити тематичне панно, тоді в першу чергу добре продумайте майбутню сцену. Приклейте фігурки по черзі на поверхні скла, дзеркала або на стіні кімнати. Для гладких скляних поверхонь використовуйте міцний мильний розчин, який можна нанести на витинанку пензликом. На дерев'яні поверхні чи стіни папір краще клеїти на двосторонній скотч. Гарних і приємних свят!

Щедрик, щедрик, щедрівочка

Слова народні, обробка Миколи Леонтовича

Рухливо

Щед - рик, щед- рик, щед-рі- воч-ка, при-ле - ті- ла - ласті-вочк-а,

Ста - ла со-бі ще -бе -та-ти, го - спо-да-ря ви-клика-ти:

*Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка,
Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
– Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару,
Там овечки покотились,
А ягнятка народились.
В тебе товар весь хороший,
Будеш мати мірку грошей.
Хоч не гроші, то полова,
В тебе жінка чорноброва.
Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка.*

Витинанки

Звичайним явищем нам зараз видаються різноманіття паперових зображень на склі вікон у квартирах, садочках та школах напередодні зимових свят. Їх називають витинанками і відносяться вони до традиційного у слов'ян виду народного декоративного мистецтва. Протягом певного періоду часу це народне мистецтво було дещо забуте. Але сьогодні витинанка відроджується і розвивається. Техніку витинання і мотиви орнаменту витинанок в наш час дедалі частіше використовують художники, графіки і дизайнери. До того ж, захоплення витинанкою допомагає розвитку творчої уяви, фантазії.

Слово «витинанка» походить від слова «вити-нати», тобто вирізати. Але це відносно нова назва. Раніше витинанки робили зі шкіри чи іншого матеріалу і ними прикрашали одяг, взуття та інші побутові речі. Наприклад, відомий усім гуцульський кептар і донині, крім рясної вишивки, щедро обшивається різними вирізаними зі шкіри деталями. На Полтавщині до середини 20 століття верхній жіночий одяг-юпка декорувалася аплікаціями з оксамиту або іншої тканини. Часто це були зображення дерева життя, симетричних стилізованих галузок, декоративних елементів. Такі витинанки-прикраси називали «узори», «зірочки», «стригунці», «квіти», «вазон» тощо.

Перші паперові витинанки з'явилися на батьківщині паперу – в Китаї. Напередодні свята весни китайські жінки наклеювали на вікна традиційні паперові узори, сюжети у вигляді драконів, квітів, різних символів. Слов'янські ж народи витинанку використовували здебільшого для оздоблення помешкань – для стін кімнат, мисників, шаф, етажерок, святкового столу, а також альбомів, гербаріїв. Українським витинанкам притаманні силуетне зображення, чіткий візерунок, дзеркальна симетрія, обмеженість деталей тощо.

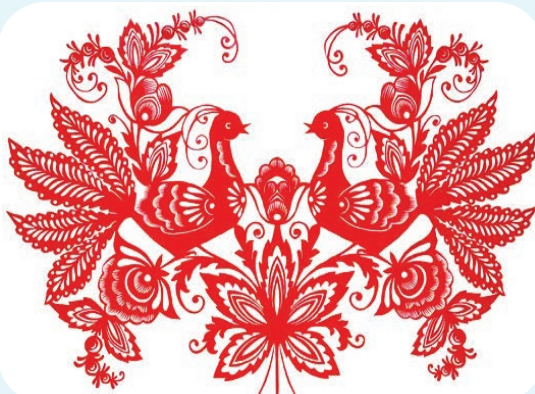
Перші паперові витинанки в Україні з'являються в 17-18 століттях. Це були підкладки для печаток, так звані «кустодії» – невеличкі шматочки білого паперу, краї яких ажурно витяті ножицями. Коли ж папір стає досить дешевим, прикраса-витинанка з

паперу надовго входить у побут міщан та селян. Цьому сприяли як доступність матеріалу, так і нескладні для опанування прийоми витинання. Паперові декорації цього типу можна було побачити у хатах на вікнах, стінах, сволоках, на печі і на полицях. Витинанка-хрест була оберегом, її чіпляли на сволок, де висіла дитяча колиска. Особливо поширеним в українській хаті було оздоблення божників та мисників. У вигляді серветок з ажурно вирізаними краями вони прикрашали полиці буфетів та тумбочок. Великі витинанки служили замість фіранок на вікнах навіть у містах, особливо у післявоєнні часи. На простінках між вікнами в українській хаті висіли витинанки із зображенням «дерева життя». На гіллі цих дерев часто розміщуються птахи, внизу біля дерева можна побачити людські постаті чи силуети звірів. Це символ родини, роду і є типовим для всіх регіонів України.

Найпростішим способом зробити витинанку було скласти папір навпіл і вирізати дерева, вази, птахів. Або ще складали папір у декілька разів і витинали хороводи. Захоплювалися витинанням найчастіше дівчата й жінки, працюючи ножицями без попереднього малюнка.

При всій подібності, витинанки різних місцевостей мають самобутні риси, притаманні лише цьому певному регіону. На Поділлі й Дніпропетровщині паперові прикраси співіснували з малюваними, інколи доповнювали їх. Селянки віддавали перевагу саме паперовим, оскільки виготовлялися вони легше й швидше, до того ж можна було швидко поміняти окремі елементи композиції. Витинанкам західних областей властивий дрібний орнамент, як і писанкам та рушникам. Подільські витинанки продовжують традиції народних килимів, гончарних розписів, вишивок. Витинанки Дніпропетровщини перегукуються з петриківським розписом. Та на зимові свята українці з різних місцевостей виготовляли особливі витинанки: у вигляді сніжинок-зірочок, хреста, у вигляді барвінку чи постатей ангелів. Майже як зараз, чи не так?

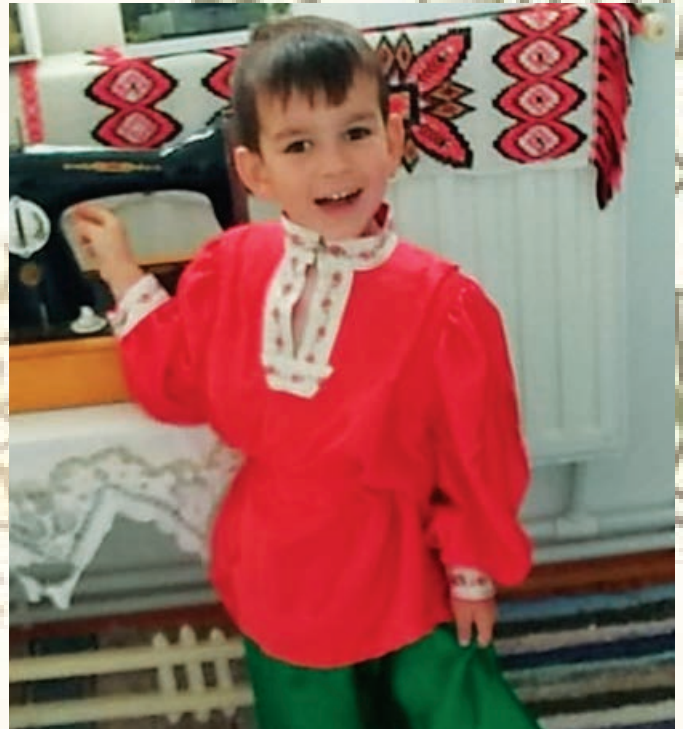
Підготувала Ольга Сенишин

Їшмаємося нашими дітьми!

Ана-Софія Костинська,
4 роки,
с. Великий Бичків

Матей-Іван Іванов,
4 роки,
с. Мурігіул, Тулча

Вледуц Шербан, 5 років,
с. Балківці, Сучава

Олена Тулчану, 8 років, Анастасія Шміра, 4 роки,
Андрій Беженару, 13 років,
с. Сфинту Георге, Тулча